

Տայասան-Արբեջան նախագահների հանդիման անհրաժեշտություն կա, բայց ընթանում կարծես թե...

Մինչև սարեվերջ սպասելիքներ կան

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցությունները, որոնք բանակցական դադարի վիճակում են կարծես հայտնվել, կենդանի դադարի ջանքերն, այդուհանդերձ, հենց բանակցական են: Մասնավորապես, Հայաստանի և Արբեջանի արտոնականության մակարդակով հանդիմանները բանակցական են, ԵԱԿԿ Մինսկի խմբի համաձայնագրերը այցելում են սարածաբան, հանդիմաններ ունենում, Մինսկի խմբի վերջին հայտարարության հիման վրա էլ կարծես նախաձեռնում են Հայաստանի և Արբեջանի նախագահների հանդիման:

«Համաձայնագրերը են նախարարները բանակցական են ընթացիկ ֆունկցիաները խաղաղ գործընթացի էության շուրջը կենտրոնանալով կողմերի միջև լարվածությունը թուլացնելու միջոցների վրա է ժայռանքներ ստեղծելու այս սարեվերջ ամենաբարձր մակարդակով հանդիման համար», ասվում է համաձայնագրերի հայտարարությամբ:

Նույն փաստաթղթի համաձայն, համաձայնագրերը հուլիսի 13-ին ԵԱԿԿ Մինսկի խմբի դեպարտմենտին են ներկայացրել ընթացիկ վիճակը:

Այդուհանդերձ, որքան էլ ջանքեր թափվեն, հարևան երկրում նախագահի ընտրություններ են ստասվում, և դա լարվածություն է Հայաստանի և Արբեջանի նախագահների հանդիման հավանականությունը գոնե մինչև առանկա, երբ Արբեջանում ազգովին առաջնորդ կընտրեն: Մյուս կողմից, չէստեղծվելու հանդիմանի մակարդակով հանդիման մասին, անգամ երբ ընտրություններ են անցել կամ ստասվում, կարող է վնասել հենց բանակցական գործընթացի բանակցականությանը, քանի որ այդ դարազայում բանակցություններ որդեա այդպիսի չեն լինի:

Բայց նախագահների հանդիման մարազան էլ բանակցությունների կենդանի լինելու մասին չի կարող վկայել, հասկալիքս որ նախագահի ընտրություններն ընդհանուր Բախվից, սեփական արժեքն ու կարևորությունը մեծացնելու նպատակով, այնքան են ԵԱԿԿ Մինսկի խմբի համաձայնագրերը՝ հի-ստեղծվելով, որ հանդիմանների բարձր են ունեցել հունիսի 6-ին Մամե-դյարովի հետ, հունիսի 28-ին՝ Նալ-բանդյանի հետ, հուլիսին էլ հանդիման են երկու արտոնականության միասին՝ «ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման գաղափարների հետ»:

Տես էջ 2

«Քոռ-ֆոռ» ի՞նչ համաձայնագիր ենք ստորագրելու

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԵՉՈՍԲԵՅԱՆ

Արդյո՞ք Հայաստանն ու Եվրոմիությունը վերջնականապես համաձայնեցրել են Ասոցացացման համաձայնագրի բոլոր դրույթները, ֆանի որ արդեն առանց Վիլնյուսում այն մեծ է նախաստորագրվի: Բնականաբար՝ համաձայնագիրը եվրոպական ընդհանուր մոտեցումների վրա սկսվել էր, ինչը հանդիմանները համադասարանեցվող մի լուրջ քննարկում է, որն առաջարկվում է Մոլդովային, Ուկրաինային, Կրասնահին, Բելառուսին, Արբեջանին (յուրաքանչյուր երկրի հետ բանակցությունները սարբեր փոխվում են), սակայն, անուշաբ, սեղանացված փաստաթղթերում կլինեն դրույթներ, որոնք կվերաբերեն սկսվել էր կողմերի ամենակարևոր խնդիրներին:

Չե՞ստեղծվել Ասոցացացման համաձայնագրի վերաբերյալ բանակցությունների սարբեր շառունդներին՝ հանգում են այն եզրակացության, որ այս դադար, երբ երեք ամսից համաձայնագիր է ստորագրվելու, այն մեծ է հրադարակված լինել, և հանրությունը դեռևս առ դեռևս մեծ է իմանալ՝ ինչի՞ մասին է խոսքը: Շատ զարմանալի է, որ մինչև հիմա անգամ փորձագիտական ԵԱԿԿ խմբի անդամները չգիտեն ըստ էության ի՞նչ է այդ փաստաթուղթը, չեն սարբեր հանդիմաններում և ֆունկցիաներում այնտեղ արագոված ԵԱԿԿ խմբի մասին խոսվել է: Հասկանալի է, որ այն հիմնված է եվրոպական 6 անդամներ կողմից գերակայությունների վրա, նրա բաղկացուցիչն է՝ խոր և համադարակալ առեսի գոտու համաձայնագիրը, և որ՝ մեր երկրի ներքին բարեփոխումներն այդ համաձայնագրի առյուծի բաժնի առարկան են: Սակայն երկրի հետագա ուղու վերաբերյալ մի փաստաթուղթ, որը երեք ամիս հետո նախաստորագրվելու է (եթե նախաստորագրվելու է),

ես մի երեք ամսվա մեջ էլ վավերացվի խորհրդարանում, սարորինակ է, թե ինչու մինչև այժմ հասանելի չէ: Որովհետև այս կարգի համադարակալ փաստաթղթերը, որոնք վերաբերում են երկրի արտա-ին ու ներքին ընթացիքին, մեծ է ֆունկցիաների փոխ անցնելու երկրի ներսում: Բայց եթե այդ փաստաթղթի ամբողջական տեքստը չկա՝ ի՞նչը ֆունկցիաների արտադարակալ փոխ անցնելու, որի մասին սովորաբար բարձրաձայնում են եվրոպացու-նյաները:

Տես էջ 3

Թուրքիան արձագանքեց Ադվան Հովսեփյանի հայտարարությանը

Իրավաբանների համահայկական երկրորդ համագումարում ՀՀ գլխավոր դասախոսի ունեցած աննախադեմ և ուժագրավ ելույթին արդեն անդադարձել են: Հիշեցնենք, որ սփյուռքի նախարարության նախաձեռնությամբ Երեւանում հունիսի վերջերին կազմակերպված համագումարի Երեւանյան դասախոս Ադվան Հովսեփյանը հայտարարել էր, որ Հայաստանի Հանրապետությունը դադարեցրել է Թուրքիայից, որ հայ-թուրքական սահմանը մինչև այսօր իրավական հաստատում չունի, և որ Թուրքիան մեծ է նախ արձագանքել փոխհասոցում անի Հայաստանին, որը, փաստորեն, ըստ դասախոս Հովսեփյանի հիմնավորման, Ցեղասպանության օրոհող կողմ է:

Իրավաբանների համահայկական երկրորդ համագումարում ՀՀ գլխավոր դասախոսի ունեցած աննախադեմ և ուժագրավ ելույթին արդեն անդադարձել են: Հիշեցնենք, որ սփյուռքի նախարարության նախաձեռնությամբ Երեւանում հունիսի վերջերին կազմակերպված համագումարի Երեւանյան դասախոս Ադվան Հովսեփյանը հայտարարել էր, որ Հայաստանի Հանրապետությունը դադարեցրել է Թուրքիայից, որ հայ-թուրքական սահմանը մինչև այսօր իրավական հաստատում չունի, և որ Թուրքիան մեծ է նախ արձագանքել փոխհասոցում անի Հայաստանին, որը, փաստորեն, ըստ դասախոս Հովսեփյանի հիմնավորման, Ցեղասպանության օրոհող կողմ է:

Անկարայի դասախոսը ուժացումով, այդուհանդերձ եղավ: Մասնավորաբար, դասախոս Հովսեփյանի հայտարարությունից միայն 8 օր հետո Թուրքիայի ԱԳՆ-ն որոշեց դասախոսին, դասախոսին անգլերեն սարբերակը թուրքական ԱԳ նախարարության դասախոսական կայքում տեղադրվեց մեկ օր էլ ու: Բացի սրանից՝ Անկարայի դասախոսը հնչեց Թուրքիայի ԱԳ նախարարության կազմակերպած՝ լրագրողների հետ հարցուպատասխանի ժամանակ, և հնչեց ոչ թե որդեա բանախոսի ելույթի առանձին դարբերություն, այլ՝ «ի դասախոսն լրագրողի հարցի»: Ընդ որում, դասախոսը ոչ թե Թուրքիայի ԱԳ նախարարն էր, ոչ էլ անգամ փոխնախարար, այլ նախարարության մամուլի խոսնակը, ընդամենը: Այդուհանդերձ՝ Թուրքիան անարձագանք չի թողնում Երեւանից հնչած աննախադեմ հայտարարությունը, բայց և արձագանքում է ինչիցայլոց, առանց հասուկ կարեւորություն տալու: Ադվան Հովսեփյանի հայտարարությանը Թուրքիայի ԱԳՆ մամուլի խոսնակը արձագանքել էր մասնավորաբար ասելով. «Որեւէ մեծություն չի կարող համարձակություն ունենալ դադարեցնելու Թուրքիայից սարածներ»:

Բայց Թուրքիայից հնչած արձագանքի եղանակն ամենալին էլ կարեւոր չէ, ուժագրավն այն է, որ Անկարան Երեւանից հնչած մեծիցը հասկացել է, ինչու էր մեծ է հասկանալ: ԱԳՆ մամուլի թուրք խոսնակը ինքն է շեշտել, որ «Հայաստանի նախագահի ողջույնի ուղերձով մեկնարկված իրավաբանների համահայկական համագումարում...» է ելույթ ունեցել գլխավոր դասախոս Ադվան Հովսեփյանը, հետևաբար Թուրքիան հասկացել է, որ այն, ինչ ասել է ՀՀ գլխավոր դասախոսը, ոչ միայն նրա մասնավոր կամ մասնագիտական դիրքորոշումն է, այլև՝ Հայաստանի մեծական ֆաղափականությունը:

Թուրքիան հասկացել է, որ Հայաստանի Հանրապետությունն իրենից սարած է դադարեցնում և ոչ միայն սարած: Իսկ թե ո՞վ ու ինչու է Թուրքիայից խոսում այս մեծիցը ընկալումից, դա ամենալին էլ կարեւոր չէ:

Տես էջ 3

ՏԱՍՏԱՆՈՍ

Թիվ 38-ում ընտրությունները՝ սեպտեմբերի 29-ին

Երեկ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը որոշեց Սյունիքի մարզի թիվ 38 ընտրատարածումն մեծամասնական կարգով արտահերթ ընտրությունները նշանակել սեպտեմբերի 29-ին: Սյունիքի մարզից նշանակված Կառն Հակոբյանի դասախոսական լիազորությունները դադարեցված են հուլիսի 11-ից: Օգոստոսի 5-ից 15-ը թեկնածուները կներկայացնեն փաստաթղթերը, զրանցումը սեղի կունենա օգոստոսի 15-25-ը, ընտրաբաղը՝ սեպտեմբերի 1-27-ը:

Պոռոյանում հաղթել է ՀՀԿ թեկնածուն, բայց ՀՅԴ թեկնածուն բողոքարկում է

Կիրակի օրը Պոռոյան համայնքում ընտրություններ էին նախկին գյուղապետ Հրաչ Սուրադյանի ստանու-թյունից հետո: Մրցակցությունը հիմնականում ընթացում էր ՀՀԿ-ական Արթուր Սուրադյանի և ՀՅԴ-ական Կոլա Սահակյանի միջև: Նախորդել էր լարված ու փոխադարձ մեղադրանքներով ֆարոգարավ: ԿԸՀ նախնական սկսվածներով հաղթել է Արթուր Սուրադյանը: Նա ստացել է 1371 ձայն, իսկ Կոլա Սահակյանը՝ 1241: Վերջինս, ի դեպ, դիմել է ԿԸՀ՝ ընտրությունների վերանայման դադարեցնելու և նշելով, որ ընտրախախտումների մասին բավարար փաստեր ունի:

Տրեա ցեղասպանագետ. Բարոյական չէ, որ Իսրայելն ուրանում է Հայոց ցեղասպանությունը

ՎԱՍՏԻԿ ՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ «Պոռոյանում ձեռնարկվող լուրջ թիվ 38 ընտրությունները՝ Սի առիթով հայտարարել է իսրայելցի ժամանակակից դասախոս, ցեղասպանագետ 3աիր Աուրոնը, որ վերջին 30 տարվա ընթացքում ուսումնասիրել է Հայոց ցեղասպանությունն ու փորձել էրեա հասարակությանն ու իրախոսությանը ներկայացնել դասախոսական ձեռնարկները:

2որի Բալայան, 3աիր Ցաբան, 3աիր Աուրոն

3աիր Աուրոնը Երեւանում է՝ ներկայացնելու «Անընդունելի անսարբերություն» գրքի հայերեն սարբերակը: Մինչ այդ ընթերցողի սեղանին արդեն կային գրքի երբայերեն, ռուսերեն և անգլերեն սարբերակները

«Որքան էլ դժվար լինի ընդունել, իմ գրքում փորձում են ասել միայն ձեռնարկներ: Շատերն այն իսկալիքս ընդունում են ձեռնարկներ, սակայն դրա մասին չեն

բարձրաձայնում», ասում է Աուրոնը՝ հավելելով, որ Հայոց ցեղասպանության մասին առաջին անգամ լսել է 1982-ին՝ Իսրայելում

կազմակերպված ֆունկցիաներ, որ-սեղ ներկայացվեց Իսրայելի դիրքորոշումը Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ:

Տես էջ 2

Չընտրություն

Երբ 65-ամյա հարեանուհին, որը անուանու մահից հետո, որոշ ժամանակ անց, համակարգիչ գնեց, իսկ հետո շուկայի երիտասարդներին հարցուկործ էր անում, թե ում դեմ է դիմի, որմեզ հասնու ինտերնետ ունենա, ֆեյսբուքը հասկացանք, թե ինչ է անում միայնակ աղոթող այրին համակարգիչն ու համացանցը: Բայց երբ նա իր համացանցին միացված համակարգիչով առաջինը «սֆայի» միացրեց, ամեն ինչ սկսեց դարձվել: Երեկոները, երբ աշխատանքից հոգնած ու միայնակ կինը վերադառնում էր տուն, նա միացնում էր իր «սֆայի» եւ երկու զանգ կասարում. առաջինը՝ Սավրոտյու, երկրորդը՝ Վիեննա. Սավրոտյույուն աղոթում է նրա ավագ որդին, Վիեննայուն՝ կրտսերը: Չարեանուհին ՉՉ ֆաղաֆաղի է, եւ ինձ համար դժվար է ասել, թե ինչ դեմ է դիմում միայնակ հարցին, թե որտեղ է ցանկանում, որ Հայաստանը լինի՝ Եվրոմիությունում, թե՛ Եվրասիական (Մախային) միությունում, եթե, իհարկե, նրան երբեք այդ հարցը չան: Նրա համար, իսկ ավելի ձիւ՛նանց համար, այս ընտրությունը լինելու է ընտրություն սեփական երեխաների միջեւ, իսկ նման ընտրություն որեւէ երկրի որեւէ ֆաղաֆաղի չի կարող երբեք կատարել:

Ուրեմն՝ «եւ-եւ», ոչ թե՛ «կամ-կամ»: Հասկանալի է, որ ոմանց Հայաստանում դեմ է, կոնկրետ ինչ-որ սեղ գնալ, ինչ-որ սեղում լինել, հասկանալի է նաեւ, որ նրան դուրսնաւ են իրենց նմանակին հասնելու համար բարձրաձայնել, թե իրականում ո՛վ է Ռուսաստանը կամ Եվրոպան, հասկանալի է, որ այս մարդիկ ուղղակի չգիտեն կամ գիտեն, դարձապէս չեն խոսում այն մասին, որ Ռուսաստանն ու ԵՄ առանցքային ու ինքնուրուի անդամ Ֆրանսիան, օրինակ, լուրջ ռազմավարական գործընկերներ են, հետեւաբար, ինչպէս երեւանում Ֆրանսիայի դեսպան Անրի Ռենոն օրերս հայտարարեց. «Ասոցացման համաձայնագիր ստորագրելով՝ ԵՄ-ի հետ որեւէ կերպ չեն խոչընդոտվում Հայաստանի հարաբերություններն այլ՝ ԵՄ անդամ չհանդիսացող երկրների հետ»: Իհարկե,

Լեհաստանի նախագահն էլ այլ բան է ասում, բայց, կենտրոն, դա Լեհաստանի նախագահն է ասում, երկիր, որը ոչ միայն միացյալ Եվրոպայում առանցքային դերակատարում չունի, գրեթէ ազդեցություն չունի Եվրոպայի սնտեսական ու առհասարակ ֆաղափականության ուրումն ու իրագործման վրա, այլեւ երկիր, որը Ռուսաստանի հետ ունի բավականին կնձռոտ հարցեր՝ էլ ավելի կնձռոտ համատեղ անցյալից եկող:

Հայաստանի ֆաղափացում դեմ է բացարեւ, թե ինչ, կամ ով է Ռուսաստանն ու ինչ կամ ով է Եվրոպան. Հայաստանի ֆաղափացում համար առաջինում ավագ որդին է, երկրորդում՝ կրտսերը կամ հակառակը: Սրանից ավելի նա ոչինչ չի ցանկանում հասկանալ: Մեր ժողովուրդն անգամ անկախությունը չհասկացավ, չհասկացավ, որ դա, ինչպէս եւ դարձիցը, ինչպէս բյուզանդականը, ինչպէս թուրքականն ու նաեւ ռուսականը, իրականում լուծ է, բայց ավելի աս՝ դաստիարակություն: Մեր ֆաղափացին ոչ թե ցանկանում է ընտրել Եվրոպայի ու Ռուսաստանի միջեւ, այլ դարձապէս ցանկանում է դառնել իր տունը, որը լուծ են հարազատները, որը Եվրոպայում անհամարժեք է եւ որը սաղացվում է ռուսական գազով:

Ի վերջո, եթե մոնոպոլ ժողովուրդն այսօր էլի Չինգիզ խան ծնի, որը բոլոր մոնոպոլներին կբերի եւ կբնակեցնի Եվրոպայի կենտրոնում, դրանից մոնոպոլները Եվրոպայի չեն դառնա: Կամ երբ արաբական երկրներն ու Աֆրիկայից ներգաղթյալները սկսում են ավելի աս Երեւալ Փարիզի ու Լոնդոնի փողոցներում, դրանից նրանք փարիզցիներ ու լոնդոնցիներ չեն դառնում: Առհասարակ «Եվրոպացի» չի լինում, որովհետեւ Եվրոպայում աղոթում են հոյակերն ու Եվրոպայի՝ օրինակ՝ նաեւ թուրքերը, ի դեմ:

Կնում են ազգություններ, որոնցից մեկն էլ հայերն են, որ աղոթում են Եվրոպայի ու Ասիայի սահմանագծին, հետեւաբար մեր հարաբերությունները Եվրոպայի ու Ասիայի հետ դեմ է լինեն սահմանագծային:

ՎԱՐԿ ԿՅՅԵԱ

Հայաստանյայց ավեսարանական եկեղեցին եւ Հայ ավեսարանական ընկերակցության Հայաստանի մասնաձյուղը սեղեկացնում են

Վերջին օրերին որոշ ՁԼՍ-ների սրամարվել է աղաքեղեկակցությունը Հայաստանյայց ավեսարանական եկեղեցու (ՀԱԵ) եւ Հայ ավեսարանական ընկերակցության Հայաստանի մասնաձյուղի (ՀԱԶԳՄ) գործունէության վերաբերյալ: Ի դաստիարակ վերոնշյալի՝ սեղեկացնում են:

ՀԱԵ-ն եւ ՀԱԶԳՄ-ն սեղակալ դաստիարակության վերաբերյալ որեւէ այլ սեղինար կամ դաստիարակություն ընդհանրապէս չեն կազմակերպել: Ինչ վերաբերում է աղաքեղեկակցության մեջ արծարծվող ցանցային «Զյուներ» քիզներ ծրագրին, աղաք սեղեկացնում են, որ ՀԱԵ-ն եւ ՀԱԶԳՄ-ն որեւէ առնչություն

ՀԱԶԳՄ-ն 1991 թվականից բարեփոխական ծրագրեր է իրականացնում Հայաստանում: ՀԱԶԳՄ-ն ՀԱԵ-ի հետ համագործակցությամբ 1992 թվականից Հայաստանի սարբեր բնակավայրերում կազմակերպում է ամառային հանգստի եւ բակային ճամբարներ, որոնցում մինչեւ այսօր հանգստացել է ավելի ան 140 000 երեխա: 2012 թվականին Հանգստի «Շիին Շողիկ» ամառային հանգստի ճամբարում երիտասարդների հերթափոխի ժամանակ կազմակերպվել է սեղակալ դաստիարակությանը նվիրված սեղինար: Ծրագրին մասնակցել են 250-ից ավելի երիտասարդներ եւ 16 սարեկանից բարձր մի անհի դաստիարակներ: Սեղինարն անցկացրել է բժիշկ-սեղակալու Վրէժ Շահրամանյանը եւ արժանացել մասնակցների շնորհակալությանը, բացառությամբ Արագածոնի մարզի մի անհի երիտասարդների: Վրէժ Շահրամանյանի վկայությամբ՝ վերոնշյալ ծրագիրը մշակվել է մասնագետ բժիշկ-սեղակալու Վրէժի եւ հոգեբանների կողմից եւ նախատեսված է դաստիարակների եւ երիտասարդների համար անկախ սեղերի սարբերությունից: Սեղինարի ժամանակ դիզակցիկ նյութեր չեն օգտագործվել, բացառությամբ մի անհի ոչ Լոնդոն բնույթ կող գծանկարների: Սեղինարին մասնակցությունը եղել է ոչ դաստիարակ ընթացքում մասնակցները հնարավորություն են ունեցել ազատ ելունուի:

չունեն վերոնշյալ ծրագրի հետ եւ չեն խախտում ցանկացած մեկի մասնակցությունը սվյալ ծրագրին:

Սեղեկացնեն, որ այսօր Հանգստի «Շիին Շողիկ» ճամբարում հանգստանում են հասուկ կարիներ ունեցող երեխաներ իրենց ծնողների կամ խնամակալների հետ: Հուլիս-օգոստոս միայն ճամբարում կհանգստանան նաեւ Հայաստանում հանգրվանած սիրիահայ երեխաներ:

ՎԱԵ-Ի Հայաստանի ներկայացուցիչ ՎԱԵ, ՄԱՐՏԻԶ ՄԱԼՔՈՒՅԱՆ Հայաստանյայց Ավեսարանական եկեղեցու ավագ հովիվ

«Բոռ-բոռ» ի՞նչ համաձայնագիր են ստորագրելու

1-ին էջից Օրինակի համար հիշենք հայթորական արձանագրությունները: Թվում է՝ այնտեղ որեւէ նախադրանք չկա, սակայն կային ձեւակերպումներ, որոնք թափանցիկ վստահեցնում էին իրենց մեջ: Գունարվեց այն, որ Թուրքիայի ղեկավարները բանավոր կերպով անընդհատ լուրջում էին իրենց նախադրանքները: Իսկ թե արդյոք ԵՄ-Հայաստան ասոցացման դայանագրում ի՞նչ թափանցիկ վստահեցնում է մանրամասն չհիտարեցելով մենք չենք կարող իմանալ: Գիտենք, որ վեց գերակայություններ կան Եվրոպական արժեքների հիմքով, եւ դրանց Հայաստանը դեմ է հետեւի, գիտենք, որ վիզային արձանագրություններից բնակչության սարբեր շերտեր կարող են օգտվել, Ասոցացման համաձայնագրի բաղկացուցիչ Համադարձակ եւ խոր ազատ առեւտրի համաձայնագրով գուցե կարողանանք մեր տուկան ընդլայնել եւ սնտեսությունը կարգի բերել եւայլն: Սակայն չգիտենք՝ արդյոք Ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ ձեւակերպում կա՞ այնտեղ: Ո՞ր սկզբունքների հիման վրա է այդ ձեւակերպումը, եթե այն կա, ի՞նչ են դաստիարակ Հայաստանին մի ձեւակերպումով, որը, եթե հավասար լինեն Եվրոպական հանձնակատար Շտեֆան Ֆյուլիին, դաստիարակ է լինելու իրականացման համար, ու նույնիսկ եթե ժամկետների մեջ չսեղակալոր-

վենք նախաստորագրելու, Ֆյուլեն էր կատակում, ԵՄ-ն դասի կատ Հայաստանին: Կամ արդյո՞ք Արբեջանի հետ ԵՄ համաձայնագրում էլ այդպիսի ձեւակերպումներ կան, ու եթե Հայաստանը ստորագրի համաձայնագիրը, Արբեջանը՝ առայժմ ոչ, ինչ է լինելու այդ դրայթների ձեւակատարը: Հազար Ասոցացման դայանագրի լինի՝ իր գերադասությունը, եթե ԵՄ-ն որոշել է առաջ անցնել գործընթացներից եւ դարաբայան հակամարտության վերաբերյալ որեւէ ձեւով դրայթ ձեւակերպել համաձայնագրի մոտեմում, աղաք սա ազգային անվստահության խնդիր է, վերաբերում է ողջ հայությանը, եւ այս իմաստով՝ հայերս գոնե դեմ է սեղակ լինենք դրան հիմա: Իսկ եթե Ասոցացման դայանագրում այդպիսի կեց չկա՞ ավելի եւս մերում դեմ է հայտարարեն այդ մասին եւ հանգստացնեն անհանգստացողներին: Համեմայն դեմս՝ անհասկանալի է, թե ինչ ենք բոռ-բոռ ստորագրելու աշանը, եւ ով դեմ է այդ բոլոր բացարթի ժողովրդին: Դեռ մարտի 20-ին Հայաստան-ԵՄ բանակցություններում Եվրոպական կողմից բանակցող Գունար Վիզանդին ասել էր, ԵՄ-Հայաստան Ասոցացման համաձայնագրի սեղեք նախաստորագրումից առաջ դեմ է բարգմանվի 23 լեզուներով, ու ամեն ինչից երեւում է, որ այն հիմա դաստիարակ ստորագրված դիտի լինի:

Համեմայն դեմս՝ մի անհի օր առաջ ԵՄ ընդլայնման եւ հարեանության ֆաղափականության հարցերով հանձնակատար Շտեֆան Ֆյուլեն իր այցի ժամանակ առաջընթաց էր արձանագրել Հայաստանի հետ բանակցություններում եւ նշել, որ Հայաստանը մոտեցել է համաձայնագրի նախաստորագրմանը, այս դեմում զարմանալի է, թե ինչու է այն փակ հայ հանրության համար: Ինչի մասին խոսում ենք երեւի մի փորձ փարատել փորձեք ԵՄ Արեւելյան գործընկերության ֆաղափական հասարակության ֆորումի Հայաստանի ազգային դաստիարակ գործարի կոմիտեն (համակարգող՝ Բորիս Նավասարդյան) մեծ ֆնարկում կազմակերպելով ԵՄ-Հայաստան Ասոցացման դայանագրի բանակցությունների եւ նախաստորագրման վերաբերյալ, սակայն, միեւնույն է, հարցերը դաստիարակներ չունեն եւ դրանք մնում են բաց, անհի որ համաձայնագրի փաստաթուղթը հրադարակային չէ եւ այն դեմես ամբողջովին համաձայնեցված չէ: Իսկ մինչ այդ առաջարկված ձեւակերպումները հարցեր չի կարող թափանցիկ վստահեցնել մասնացուցից անել: Թե որ հարցերի շուրջը Հայաստանն անհամաձայնություններ ունի ԵՄ հետ, կամ որ հարցն է անորոշ՝ դա եւս հայանի չէ: Կարելի է աղոթ եզրահանգումների գալ, որ ԵՄ Ազատ եւ համադարձակ առեւտրի համաձայնագրի անհի հակասում են Եվրա-

սիական միության անհի, որ դեմի ուզում են ֆաշել Հայաստանը ռուսները, համեմայն դեմս վերջին օրանի ռուսական ազդակներն են այդպիսին: Զնայած Ֆյուլեն ակնարկում էր, որ Ասոցացման հարաբերությունները առավել կօգնեն, որ ռուսների հետ էլ ավելի լավ հարաբերվենք: Կամ միզուցե Հայաստանի ղեկավարությունը ինչ-որ որոշում արդեն ունի՞ մտնում, այդ դաստիարակ հարկ չի համարում փաստաթուղթ հրադարակել:

Հայաստանի սահմանները փակ լինելու եւ այդպիսի սահմաններով սնտեսական ծրագրերին մասնակցելու անդասակատար հարմարությունը: Հիշեցնենք՝ հայթորական արձանագրությունների հետ կաղված՝ Թուրքիան սահմանի բացումը կարող է «գրայլալ» սարածների եւ Ղարաբայան հակամարտության հետ: Ահա եւ օրանը փակվեց: Եվրոպաները վերսին թող ստանեն Թուրքիայի իրական դեմքը, եւ միզուցե ԵՄ-ն ջանա Թուրքիային դաստիարակ սահմանների բացումը, ու նախագահ Սարգսյանն էլ այլեւս ոչ մի դաստիարակ չունենա անարդյունավետության մասին խոսելու: Բոլոր դեմքերում՝ սարածաշաղջի կարող մնալ նույնը, Եվրոպան եւ Ռուսաստանը մատակարար երկրներում լինելով մեր սարածաշաղջի (նաեւ՝ հետխորհրդային) երկրների համար՝ նաեւ միջանց դեմ դայարելու մատակարար երկրներում մկազագոյն կորուստներով ուղի: Զայի կեպից հետ դառնալը երկու հակադիր դաստիարակ կամ անցած ճամփից հետ դառնալն անհաստ է, ինչպէս Ֆյուլեն էր ասում, կամ էլ սիայի կեպից հետ դառնալը չարիքի փորագոյնն է: Բոլոր դեմքերում՝ որոշման կայացմանը դեմ է մասնակցի լինի լայն հանրությունը:

Մտուղենն ունի նյութեր, որոնց հրադարակումը «մղձավանջ» կդառնար Մոլիսակի սան համար

Երան առաջադրել են խաղաղության նոբելյան մրցանակի

Հունիսի 23-ից Մոսկվայի «Շերմենտեո» օրգանավակայանի սարանցիկ գոտում գտնվող ԿԳՎ նախկին աշխատակից Էդվարդ Մտուղենը շաբաթվա ընթացքում հարցազրույց է անցրել ԵՊՄԿ-ի Երան առաջադրության հարցազրույցի հարցազրույցի անցումը: Մտուղենի խոսքերով՝ իր սրամտության և սակայն այնուհետև սեղեկություններ, որոնք հրադարակվելու դեպքում իսկական «մղձավանջ» կդառնային Մոլիսակի սան համար:

Այս կադրակցությանը բրիտանական «Գարդիան» թերթը հունիսի 15-ի համարում բացահայտում է որոշ մանրամասնություններ: «Մտուղենը ի վիճակի է մեկ րոպեում ԱՄՆ-ի կառավարությանը ղարկաբանել անչափ լուրջ վնաս, որի նախադեպը չի եղել ԱՄՆ-ի դատարանի մեջ: Սակայն նրա խնդիրն է մոլորակի մարդկանց ցույց տալ, թե իրենք որքան խոցելի են արդի ծրագրային աղտոտված համարվողությունների դեմ: Մտուղենը չի ուզում հրադարակել այդ փաստաթղթերը, քանի որ «դրանք սենսացիոնալ կկարողանան թափանցել Ազգային անվտանգության գործակալության լրտեսման համակարգ կամ նույնիսկ վերահսկել այն»: Ընդհանրապես լրագրողը կարծում է, որ Մտուղենի մոտ գտնվող լրատվությանը չեն ստանում ամերիկացիների անվտանգությանը եւ կարող են վնասել միայն ԱՄՆ-ի իշխանություններին:

Մտուղենը մտադիր է ֆալսֆական աղտոտման սահմանափակումները Ամերիկայում: Հունիսի 12-ին իրավաբանականների եւ մի քանի լրագրողների հետ կազմակերպված հանդիպման ժամանակ նա ասաց, որ առայժմ չի կարող մեկնել Մոսկվայից, քանի որ «արեւմտեվրոպական որոշ երկրներ եւ ԱՄՆ-ը դրսևորեցին օրենքի դուրս գրելու ցանկություն»:

Հունիսի 15-ի առավոտյան ՌԴ Ներգաղթի դաճնային ծառայության ներկայացուցիչը ԻՏԱՆ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնեց, որ Մտուղենը առայժմ ՌԴ իշխանություններին դաճնատաղտ չի դիմել ժամանակավոր աղտոտման սահմանափակումներով:

Վերջին տեղեկությունների համաձայն՝ Շվեդիայի Գիտությունների թագավորական ակադեմիային անդամ Ստեֆան Սվալբորգը եղավ Մտուղենին առաջադրել է խաղաղության Նոբելյան մրցանակի թեկնածու: Գիտնականի խոսքերով, «ի վնաս անձնական բարօրության Մտուղենի գործադրած հերոսական ջանքերը լույս են սփռում ԱՄՆ-ի լրտեսական լայնածավալ աշխատանքի վրա»: ԻՏԱՆ-ՏԱՍՍ-ը մեջբերում է Սվալբորգի այն տպագրումը, որ Մտուղենի խիզախության շնորհիվ «աշխարհը դարձավ ավելի լավ եւ աղտոտված»:

Մուսիսի կարող է մեղադրվել ղեկավարության մեջ Իսլամիս առաջնորդների հաշիվները սառեցվել են

Եգիպտոսի քաղաքական նախագահ Մուսիսի կարող է մեղադրվել ղեկավարության մեջ: Լոնդոնի «Թայմս» թերթը հունիսի 15-ին գրեց, որ եգիպտական օրենքները նման հանցանքի համար նախատեսում են մահապատիժ:

Մուսիսին կարող են մատչել ներկայացվել 2011 թ. բանտարկյալների փախուստի նախադատարանական ժամանակ «Համաս» եւ «Հզոր լիա» արմատական կազմակերպությունների հետ համագործակցած լինելու մեղադրանքներ:

Փարիզի «Լիբերասիոն» թերթը հարդրում է, որ հունիսի 14-ին Կահիրեի դատարանում Մուսիսին հարցաքննել են 2011 թ. բանտարկյալ մի խումբ իսլամիստների հետ իր կասարած փախուստի առնչությամբ:

Ֆրանսիայում հունիսի 14-ին ավանդաբար մեղադրվել են երկրի ազգային ռազմա-բանակային օրը: Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության ժամանակ՝ 1789 թ. հունիսի 14-ին Փարիզում ժողովուրդը գրավեց բանտարկյալ Բասիլը: Այդ դեպքերի առաջին արեղարձի առթիվ 1790-ին մեծ վեց Դաճնության ռազմ: Ներկայումս մեծ վեց ազգային ռազմ սահմանված է 1880 թ. հունիսի 6-ին:

Փարիզի «Լիբերասիոն» թերթը հարդրում է, որ հունիսի 14-ին Կահիրեի դատարանում Մուսիսին հարցաքննել են 2011 թ. բանտարկյալ մի խումբ իսլամիստների հետ իր կասարած փախուստի առնչությամբ: Շաբաթ օրը Եգիպտոսի դատարանում իրականացվում է մեղադրանքները: Դատարանական ներկայացուցիչների խոսքերով, ստացված բողոքները հիմքեր են սալիս Մուսիսին կասկածելու այնուհետև իրավախախտումների մեջ, ինչուիսիք են լրտեսությունը, բռնության հրահրումը եւ երկրի սնտեսության ֆայթայումը: Բողոքներ են ստացվել Մուսիսի մեղադրանքները, «Մուսուլման եղբայրներ» քաղաքական առաջնորդ Մուսիսի մեղադրանքները, քաղաքական առաջնորդները, «Ազատության եւ արդարության կուսակցության»

Ռուսաստանը ՀՆԱ-ով աշխարհում 5-րդ տեղում է

Աշխարհի խոտրագույն սնտեսությունների քաղաքական Ռուսաստանն արդեն զբաղեցնում է 5-րդ տեղը: Համաշխարհային բանկի սվալներով՝ 2012 թ. Ռուսաստանի ՀՆԱ-ն կազմել է 3,38 տրիլիոն դոլար, որը բարձր է Գերմանիայի ցուցանիշից (3,307 տրիլիոն դոլար):

Ռուսաստանը զբաղեցնում է 8-րդ տեղը, իրենից առաջ թողնելով Գերմանիային, Մեծ Բրիտանիային, Ֆրանսիային եւ Բրազիլիային: Համաշխարհային բանկը արթեր երկրների սնտեսության ծավալները հաճարկելիս նկատել է առել արժույթների իրական գնդունակությունը:

Հունիսի 14-ին Փարիզում սուլոցներով «ողջունեցին» նախագահ Օլանդին

Ֆրանսիայում հունիսի 14-ին ավանդաբար մեղադրվել են երկրի ազգային ռազմ-բանակային օրը: Ֆրանսիական մեծ հեղափոխության ժամանակ՝ 1789 թ. հունիսի 14-ին Փարիզում ժողովուրդը գրավեց բանտարկյալ Բասիլը: Այդ դեպքերի առաջին արեղարձի առթիվ 1790-ին մեծ վեց Դաճնության ռազմ: Ներկայումս մեծ վեց ազգային ռազմ սահմանված է 1880 թ. հունիսի 6-ին:

Մուսիսի կարող է մեղադրվել ղեկավարության մեջ: Լոնդոնի «Թայմս» թերթը հունիսի 15-ին գրեց, որ եգիպտական օրենքները նման հանցանքի համար նախատեսում են մահապատիժ: Մուսիսին կարող են մատչել ներկայացվել 2011 թ. բանտարկյալների փախուստի նախադատարանական ժամանակ «Համաս» եւ «Հզոր լիա» արմատական կազմակերպությունների հետ համագործակցած լինելու մեղադրանքներ:

Հռոմի դատարանը կայցելի Թուրքիա

Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու 266-րդ հովվապետ Ֆրանցիսկոսը մարտի 16-ին հեղափոխվել է, որ այցելի Թուրքիա: Ըստ «Ամենուրեք»՝ այս մասին տեղեկացնում է Today's Zaman դատարանական վկայակոչելով Վաշինգտոնում ունեցած իր աղբյուրները:

Հռոմի դատարանը կայցելի Թուրքիա: Ըստ «Ամենուրեք»՝ այս մասին տեղեկացնում է Today's Zaman դատարանական վկայակոչելով Վաշինգտոնում ունեցած իր աղբյուրները: Այցելույթն ժամանակ Հռոմի դատարանը կհանդիպի հունական ուղղափառ եկեղեցու սիեզերա-

ԵՃՐԱՓՈՒԿՈՒՄ

«Ոսկեծիրանային» կրեմի ավարս

Ավարսվեց սարվա սղասված միջոցառումներից մեկը՝ «Ոսկեծիրան» 10-րդ միջազգային կինոփառատոնը:

Այս արդի փառատոնը նույնպես կալից էր լեգենդար Շարլ Ազնավուրի այցով, մասնավորապես աստի «Աստի» բացմամբ՝ «Մոսկվա» կինոթատրոնի դիմաց: Փառատոնին, ինչպես նախատեսված էր, ներկայացվեցին երեսուցյան տրեմբլերներ, հետախույզ ցուցադրություններ, ԱՊՊ երկրների կինո, Ռուսական և Լեհական ֆիլմերի օրեր, ֆիլմեր առանց սահմանների, «Հայեր. Հայացքներ»-ը և դրսից, «Քույր փառատոններ. Ռոսերդան և Պուսան» արձանագրությունները: Ընդհանուր թվով փառատոնի բաժանումներում ներկայացվեց ավելի քան 200 ֆիլմ՝ շուրջ 96 երկրից: Փառատոնը «Հարգանքի տուր» ծրագրի բաժանումներում ներկայացրեց մեծ հասույթ ծրագրեր՝ նվիրված Արևմտահայաստանի 110-րդ, Արևելահայաստանի 75-րդ և Ներսես Չոլիվանյանի 75-րդ հոբելյաններին:

Ի դեպ, լավ հետաքրքիր մեթոդներով սեղի ունեցավ Արևելահայաստանի 75-ամյակին նվիրված երեկոն: Հասկանալի

Փառատոնի ղեկավար իյուրեթի թվում էին մաե Իոսկան Սարգսյանը, Գորգի Ռեջոնը, Ռոման Բալայանը, Մարգարեթ Ֆոն Թոթան, Յու Ստեյնը և այլք:

Միջազգային խաղարկային մրցույթում գլխավոր մրցանակի արժանացավ ռեժիսոր Սրջան Գուրուբովիչը՝ իր «Պարունակները» ֆիլմով, իսկ երկրորդ մրցանակին՝ Մաջիդ Բարզեգարի «Փարվիզ» ֆիլմը:

Ժյուրիի հասույթ մրցանակին արժանացավ «Մեջքերում ինչ-որ սեղ» ֆիլմը (Թուրքիա/Ֆրանսիա/Գերմանիա): Անդրադառնալով միջազգային վավերագրական մրցույթին, նշեց, որ գլխավոր մրցանակին արժանացավ «Սե Ծովի վերջին ծովահենները» ֆիլմը, ռեժիսոր՝ Սվյատլանա Սոյախով, իսկ հասույթ մրցանակին՝ «Ալբերտը, որ մեր չէ», ռեժիսոր՝ Սահիլ Ֆելիքս: Հայկական համայնության և գլխավոր մրցանակին՝ «Ոսկեծիրան»-ին արժանացավ ռեժիսոր Մարիա Սահակյանի «Այդ ես չեմ» ֆիլմը, որն ի դեպ արդեն հասցրել է հաջողություններ գրանցել և մրցանակների արժանացավ: Իսկ երկրորդ մրցանակին՝ Լուսին Դիմի «Սարույն լեռ» հետաքրքիր ֆիլմը, որ

է, որ դասիկոն գալի մասը երիտասարդներ էին, որոնցից շատերը կանգնած էին նայում մեծ փաստավավերագրողի ֆիլմերը:

Փելեյանական սրահայտը ու խորությամբ համեմատելով երկրորդ հասկանալի հարցադասարան լրագրողների և ուղղակի վարմեսի արվեստը սիրող մարդկանց բաժանում: Ռեժիսորը հանդիման ընթացում էս մեկ անգամ կրկնեց իր շատ սիրելի խոսքը: «Ամեն ինչ կլինի այնպես, ինչպես դեպք է լինի, թեկուզ լինի հակառակը»: Փելեյանը նշեց նաեւ, որ եթե Հայաստանի մասին ֆիլմ նկարահանի, ապա նրանում մեր բնությունը կցուցադրի, քանի որ բնությունը կարող է մեր մասին անբողոքական ղեկավարում լինի: Ի դեպ, փառատոնին ներկայացված էր նաեւ իսրայելի կինոռեժիսոր Պիետր Մաջելլոյի «Փելեյանի լույթները» ֆիլմը, որը ներկայացնում է կինոռեժիսորի հուշերը, որոնք առնչվում են նրա աշխատանքին ու ֆիլմերի ստեղծմանը, ստորումներին և այլն:

Մարջելոյի ֆիլմը վերնագրված էր «Փելեյանի լույթները» և ենթադրվում էր, որ ֆիլմում կբացահայտվի Փելեյանի լույթային գաղտնիքը: Ինչպես Փելեյանը ընդգծեց, ռեժիսորն իրենից օրինակ է վերցրել և լռել է: Փառատոնի կարեւորագույն իրադարձություններից էր Հայ առաքելական եկեղեցու սահմանած հասույթ «Երկրի լույս» մրցանակի շնորհումը Արևելահայ Փելեյանին, որ հանձնեց Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Սբ. Էջմիածնում:

րը ներկայացնում է Սարույնի ձամփորդությունը Բիթլիս՝ հայրենի հող: «Կորիզ» կարճամետրաժ ֆիլմերի մրցույթային գլխավոր մրցանակին արժանացավ՝ Լեոն Պրոտովկի «Բարի գալուստ և ցավակցում ենք» ֆիլմը, իսկ ժյուրիի հասույթ մրցանակներին արժանացան՝ Լուկաս Օսալսկի «Մայրը» ֆիլմը և Էլմար Իմանովի «Դազարդագործի ճոճանակը» ֆիլմը: Ի դեպ, Էլմար Իմանովի «Դազարդագործի ճոճանակը» ներկայացված էր որդես գերմանական արտադրանք, սակայն ֆիլմը նկարահանվել է Արբեջանում՝ արբեջաբայի ռեժիսորի կողմից: Սա մի աղապար է, որ մեծ հանդիման էր արվեստը գնահատող ազգ ենք, ժյուրիի խախտասական մրցանակին է արժանացել նաեւ՝ Էրիկ Շմիթի «Քառասույթի սպողո ռեգեդյուրը», իսկ խախտասական մրցանակի՝ ռեժիսոր Դարյա Օմիչենկոյի «Արեւելահայ ձուկները» ֆիլմը: Իսկ ահա Հայաստանում Բիթլիսյան խորհրդի կողմից մրցանակի արժանացավ ռեժիսոր Թամարա Ստեփանյանի «Ամթեր» ֆիլմը, որ երկու սերունդների երկխոսության մասին է, մասնավորապես՝ ռեժիսորի և իր տատի: Ռեժիսոր Ջիվան Ավետիսյանն արժանացավ Հրանտ Մաթեոսյանի անվան մրցանակի՝ «Ընդհատված մանկություն» ֆիլմի համար, իսկ կինոմասագրաֆիլմերի միություն «Նուար» մրցանակին՝ ռեժիսոր Սամիլուն Փարկի «Սոսկ կանին» ֆիլմը:

Սղասեմ «Ոսկեծիրանային» հաջորդ սարվա զարգացումներին: ՄԱՆՆԱՆ ՏՈՒՆՎՈՐՅԱՆ

Օրերս Արցախում էր ժամանակակից հայ արձակուրդային դեմեթրից մեկը՝ Լեոն Ստեյնը: Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանում կայացած հանդիմանը մասնակցում էին Արցախի գրական ընթացիկ անդամներ, գրողի արվեստի երկրագուններ, լրագրողներ, ուսանողներ:

Դեռևս 1989 թվականին, Լեոն Ստեյնը, երբ «Գարուն» ամսագրում երեւաց իր առաջին գործով՝ «Խնկի ծառեր» վիպակով, արդեն սկսվել էր արցախյան ազգային ազատագրական շարժումը: Դա բոլորովին ուրիշ ժամանակ էր, ուր ամեն ինչ մեզ է ունենալ ձեռնարկային դրոշմ:

«Խնկի ծառեր» հեղինակի տոհմի, գերդաստանի ղեկավարներն է,

չեղ է: Նրա գործերը թարգմանվել են մի քանի լեզուներով: Մարդկային ցավը հասու է բոլորին և այդ ցավի արժանունը, նրա խորքը սեսնելու մղումը նույնքան հոգեհարազատ է բոլորին, ուստի արվեստագետը իր ստեղծագործությամբ, իր արարումով դառնում է նաեւ այլ ժողովուրդների մեթիմն ու հոգեկիցը: Վերջերս նրա գործերի ուկարներն են թարգմանության առթիվ հայկական մամուլում և մասնավորապես «Ազգ»-ում, հրադարակումներ եղան՝ ուկարինացի գրողների, մասկոտականների կարծիքներ, որոնք ոչ միայն հիացական էին, այլև ունեին հենց մեր կողմից առաջ քաշված ու մեզ համար էլ կարեւորագույն մի խնդրի շեշտարկում: Լեոն Ստեյնյանի գործերը, որի վրա աշխատել է 15 արի և թերեւս շուրջը ընթերցողները հնարավորություն կունենան ծանոթանալու գրիմ:

Արյան դեռ թանկ հիշողություն

բայց սաղանդակոր գրողի ձեռքով դարձավ նաեւ մեր դիմանկարը, ուր անցյալն ու ներկան թեւ հաճախ հայտնվում են նույն ժամանակում, բայց ժամանակները չեն խառնում և իրենցով երեւացած աղագույի սեպականը հենց մեր երթի արունակությունը միտի դառնալ: Երեւան գալով փոքրուկ ժամանակում, «Խնկի ծառեր» կարողացավ ժամանակի փորձությունը իր մեջ սարալուծել և իր բաժին հիշեցումն անել. անարմատ ծառեր էր օղորտը չի տա: Երբ դասերս դադարեց, Լեոն Ստեյնյանը դարձավ իր հայրենի գիմվորը: Պատերազմից հետո երեւացին նրա ղեկավարների ժողովածուները, իսկ «Սե Գիր, ծանր բզեզ» վեպն արժանացավ ՀՀ «Ոսկե եղեգն» ղեկավար մրցանակին:

վեպը, որի վրա աշխատել է 15 արի և թերեւս շուրջը ընթերցողները հնարավորություն կունենան ծանոթանալու գրիմ:

Իր ելույթում Լեոն Ստեյնյանը նշեց.

- Խուսափում եմ հանդիմաններից, ելույթներից, քանզի կարծում եմ, որ գրողի ամենավաղ ելույթը հենց իր գիրն է, որն ուղարկում է ժողովրդին: Բայց Արցախում ակամա խախտում են այս ավանդույթը ու սիրով եմ հանդիմանում ունենում և ելույթ ունենում: Գրողը դժվար է, սառադալի: Հին ժամանակներում վանական միաբանություններում վանահայրերը հերթով կանգնում էին «սկուլպուր»: Ի՞նչ է դա. ողորդե՛ր վանահայրը մեզ է ծնկաչոք աղոթել եկեղեցում, որ չարը, թեմանին իր հայրենիքն չհոսնեն, չվնասի երկիրը: Գրողը, արվեստագետը հենց «սկուլպուր» էլած վանահայրն է, ով իր ստեղծագործությամբ ուզում է չարն ու թեմանին հեռացնել իր երկրից: Գյուղաբնակները գիտեն, որ ամենամուսի փոքրուկն գիտեցին շուրջ մի քանի բերան հաչում է խավարի ուղղությամբ, գալլաիտոս չկա, բայց շուրջ կանխավ վախեցնում է զագանին: Իմ կարծիքով գրողն էլ նույնն է անում, ընդվզում՝ ընդդեմ չարի, որդեգրի ժողովուրդը խաղաղ «սկուլպուր»: Ասվածն դրա համար է ստեղծել արվեստագետին:

ԼՀ գրողների միության վարչության նախագահ Վարդան Հակոբյանը իր ուրախությունը հայտնեց օրվա հանդիմանում առթիվ, Լեոն Ստեյնյանի հայ գրականությանը բերած արձակը համարելով մեր դասականների արվեստի լավագույն ավանդույթների նոր արունակություն:

Երբ մարդուն սրված էս մեկ հնարավորություն են՝ լրջորեն խորհելու ինքն իր մասին, երբ փնտրելու խոսքն ազուցել աննշան թվացող մանրուքներ և այն դարձնել մարդկային որակ, աղագույ կյանքը բնորոշող որակներ, նաեւ ձևակազմի, թերեւս միայն ստեղծագործական մեծ շնորհի ուժով է հնարավոր:

Գրողի ստեղծագործության գեղագիտական սկզբունքը ինքնաձևանաչողությունն է, այսինքն՝ մարդեղությունը, դրանով է նա արարում իր աշխարհը, հետեւում իր հերոսներին կյանքին, նրանց արարելու ինքնություն ենթարկում: Մարդու հոգում սեղ գած ցավի մասին գրելը հենց անսահման սերն է մարդու հանդեպ: Թող որ մարդը հաճախ կյանքի դրամասիկ իրավիճակներում իրեն դրսեւորի թույլ և ուժեղ որակներով, ինքնահաճության ձանադարի չի կորսվել, որ դարձ է դեմի ինքն իրեն, իր մարդեղեն ավագանը սեփական հոգում զսնելու խիզախությունը: Խոսքով ասվածն է. սա սովորական մահկանացուից բաց շարժել էր դասականը, բայց զանգուրդից զարագայում նրան դասական է Աստուծաներ, այսինքն օրհնյալ... Սիւսայի դժվարին ինքնավերարձի մասին է Լեոն Ստեյնյանի խոսքը: «Սիրի քն մերձավորին» դասվիրանը նրա համար ընդարձակում է եւ խոսքի սիրույթները, եւ այդ խոսքն ընդունողների բաժանակը: Բարդ իր համար նույն աստուծ է, որն իր սրհամար բերում է հոգը Լեոնյանի և Լեոն Ստեյնյանի

են այս ավանդույթը ու սիրով եմ հանդիմանում ունենում և ելույթ ունենում: Գրողը դժվար է, սառադալի: Հին ժամանակներում վանական միաբանություններում վանահայրերը հերթով կանգնում էին «սկուլպուր»: Ի՞նչ է դա. ողորդե՛ր վանահայրը մեզ է ծնկաչոք աղոթել եկեղեցում, որ չարը, թեմանին իր հայրենիքն չհոսնեն, չվնասի երկիրը: Գրողը, արվեստագետը հենց «սկուլպուր» էլած վանահայրն է, ով իր ստեղծագործությամբ ուզում է չարն ու թեմանին հեռացնել իր երկրից: Գյուղաբնակները գիտեն, որ ամենամուսի փոքրուկն գիտեցին շուրջ մի քանի բերան հաչում է խավարի ուղղությամբ, գալլաիտոս չկա, բայց շուրջ կանխավ վախեցնում է զագանին: Իմ կարծիքով գրողն էլ նույնն է անում, ընդվզում՝ ընդդեմ չարի, որդեգրի ժողովուրդը խաղաղ «սկուլպուր»: Ասվածն դրա համար է ստեղծել արվեստագետին:

Աշխարհի մեծագույն լավատեսն է գրողը, թե՛ մահագույթամբ, թե՛ աղագույին ուղղված խոսքով: Լեոն Ստեյնյանը դա հաստատում է նաեւ արդեն կյանքով: Արցախյան գոյադալի մասնակից է գրողը, ասել է թե դարձել է ազատության զինվոր, կամեցել իր մասնակցությամբ դասական ավարտել դասարանը, դաս առաջ խաղաղություն հաստատել: Իր հայրենիքի կենցաղ ու մահու դալարին մասնակցի դիրքումն այսօր էլ անսասան է՝ խաղաղությամբ, ազատությամբ հաղթելու հավանակը: ԵՎԵՐԳ ԱՆՆՎՈՐՅԱՆ

Հայագիտական Ուսմանը ծրագիր Դասախօսությունն Նուիրուն Արիգոր Պրլեստանին

Գրիգոր Պրլեստան՝ սփիւռքի հազարազանց դեմեթրեն, բացառիկ մեկուն միտի սեր այն փչ գրողներն է, որ անջնջելի հեճ ձգած է ժամանակակից հայ գրականության և գրականագիտության մեջ: Անոր գրականությունը կը բերէ սփիւռքի երկրորդ սերունդի փորձառությունը, այն, որ ծնած է դուրսը, բայց ընթացական դաստիարակում ընդմեջ կը դառնէ կաղը անցելիին հեճ, որը ձեւով մը խորհրդանշական վայր է՝ միտոսների գրություններ: Պրլեստան ինքզինք կը համարէ «վկաներու վկան», որուն դերը ամբողջ, աղէտի, յիշողութեան և եկեղեցու թեմաներու արձարումով, կեանքի կը կոչէ երեւակայական այն միջավայրը, որուն մեջ կը ձեւաւորուի սփիւռքի մատուցանում, ան՝ որուն վիճակում է վկաներու բանաւոր դասումը գրի առնել: Դասախօսը միտի խօսքի այն մասին, թէ ինչու դաստիարակումը երեւակայական են, ուսուցիչներն դարձ-

նելով այն իրողութեան վրայ, որ կազմաւորող մատուցանական համար մանկութիւնը ու անոր հեճ առնչող միջավայրը, մարդիկը, դաստիարակումները, մէկ խօսքով՝ յիշողութիւնները բանաւոր են, որոնք ենթակալ են ոչնչանալու: Պրլեստան յիշողությունը կը դիտարկէ մանկութեան փրկութեան լուսանկարի ենթախորհրդ, գոր կը փորձէ ամբողջացնել գրականութեամբ: Հետեւաբար դասախօսը հիմնականը նկատի միտի առնէ դասերի և լեզուի փոխարարութիւնը: Սոյն ձեռնարկը սեղի միտի ունենայ Լոնսոնի Հայ սան մէջ (25 Cheniston Gardens, London, W8 6TC), կիրակի 21 յուլիս, ժամը 14:00-ից: Չեկուցաբերը՝ դրկ. Սիրանոյց Տվոյեանն է, Քեմերիքի համալսարանէն, իսկ գեկուցավարը՝ դրկ. Գրիգոր Մուսկիսեանը: Հայագիտական Ուսմանը ծրագիրը կը հովանաւորուի Գալուստ Կիլիկեանցի հիմնարկութեան կողմէ:

Տիգրան Կիրակոսյանն առաջին ոսկե մեդալը դարձրեց Տայասանին

Կազմում ընթացող համալսարհային ուսանողական խաղերում հայ մարզիկներին վերջապես հաջողվեց առաջին ոսկե մեդալը նվաճել: Չեմպիոնի կոչմանը արժանացավ սամբիս Տիգրան Կիրակոսյանը, որը մինչև 52 կգ քաշային կարգում կանգնեց Պասվո Պասվանդանի վերին ասիճանին:

Տիգրանն առաջին գոստմարտում 4-2 հաշվով դարձրեց մասնակցի Կարապետյանին: Հաջորդ գոստմարտում նրա մրցակիցը վրացի Գիվի Նադարեյշվիլին էր: Հայ սամբիսի առավելությունը բացահայտ էր: Հաղթելով 4-0 հաշվով, Կիրակոսյանը մնաց եզրափակիչ, որտեղ գոստմարտեց դազախ Բեյմբե Կանժանովի հետ: Վճռորոշ գոստմարտ էլ Տիգրանը վերելով անցկացրեց եւ հաղթելով 4-1 հաշվով, արժանացավ ոսկե մեդալի:

սի հաշվով դարձրեց Ուզբեկստանի ներկայացուցիչ Խասն Կուրբանովին եւ դուրս մնաց հետագա մրցափուլից:

Մինչև 57 կգ քաշայինների մրցակեճին մասնակցեց Գոռ Մալիյանին էլ չհաջողվեց մրցանակակիր դառնալ: Առաջին գոստմարտում նա 1-0 հաշվով հաղթեց ճապոնացի Մասանորի Արակիին, իսկ ահա 2-րդում զիջեց մոնղոլ Մարալ Չիմեդորջին (0-8):

Գոռն իրավունք ստացավ մրցափուլում բրոնզե մեդալի համար, սակայն առաջին իսկ գոստմարտում դարձրեց ուկրաինացի Միխայիլ Իլիչուկին (0-4): Կանանց մրցափուլում Երջանիկ Կարապետյանը մինչև 48 կգ քաշային կարգում հաղթելով Կիզի Անարա Ժունայիին (12-1) մնաց հաջորդ փուլ, որտեղ զիջեց ռումինուհի Գաբրիելա Տասուկուին:

Մախիմ Մանուկյանն Ունիվերսիադայի փոխչեմպիոն

Երեկ Ունիվերսիադայում իրենց մրցակեճը սկսեցին հունահռոմեական ոճի ըմբիստները: Քաշային 4 կարգերում մրցագորդ դուրս եկած մեր ըմբիստներից առավել հաջող հանդես եկավ Մախիմ Մանուկյանը: Նախնական փուլերում դարձրեց մասնակցի գերմանացի Բասիան Կուրզին (4-0), հունգարացի Լասլո Անտոնովիչին (3-1), դազախ Նուրուլլան Թուրսիմովին (3-1) եւ ուկրաինացի Ժան Բելենյուկին (5-0), Մախիմը մնաց եզրափակիչ:

Քիչի հաղթարձակը, որը դարձավ Ունիվերսիադայի փոխչեմպիոն: Մինչև 55 կգ քաշային կարգում հաղթեց Ռուսաստանի Ռոմանովիչին (3-1), իսկ 2-րդ հաշվով դարձրեց աներիկացի Մախ Նուրիկին եւ դուրս մնաց հետագա մրցափուլից: Անհաջողության մասնակցեց նաեւ Արամ Ջուլիալյանը (66 կգ), որը զիջեց կորեացի Ջի-հուն Կիմին (1-3): Գերմանացի Վաչիկ Երիզազարյանը հաղթելով ճապոնացի Շոհի Մաեկավային (4-1), 2-րդ գոստմարտում դարձրեց ռուսաստանցի Սերգեյ Անդրուսիկին (1-3) ու դուրս մնաց մեդալների համար մրցափուլից:

Վճռորոշ գոստմարտում հայ ըմբիստը մրցակիցը ռուսաստանցի Ալան Խուզաբեկ էր: Վերջինիս հաջողվեց կանգնեցնել հայ ըմբիստին:

Տայասանը կներկայացնի Կարեն Տայրադեյանը

Տայասանում առաջին անգամ անցկացվեց բակային բասկետբոլի սրբիթթոլի մասնակցության մրցումներ: Հյուսիսային Պոլոնայում տեղադրվել էին բասկետբոլի 2 վահանակներ եւ յուրաքանչյուրի մոտ միմյանց հետ մրցակեճի էին բռնվել 2-ական բասկետբոլիստներ: Օլիմպիական մրցակարգով անցկացված այդ մրցափուլում դեմք էր որոշվել հաղթողը, որն իրավունք էր ստանալու Տայասանը ներկայացնելու սեղանների 28-ին ԱՄՆ-ի Սան Ֆրանցիսկո նահանգի մայրաքաղաք Սան Գոսթեյո քաղաքում կայանալիք եզրափակիչ մրցումներում:

Սրբիթթոլը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել մասնակիցների շրջանում: Տարբեր սարիքի եւ սեռի 64 մասնակիցներ փորձեցին իրենց ուժերը: Բոլորից հաջողակ զանգվածին Կարեն Տայրադեյանն ու Անդրանիկ Նովենց-Աղաջանյանը, որոնք հաղթահարելով նախնական փուլերը, մասնակցեցին երկու մրցումների:

Սրբիթթոլը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել մասնակիցների շրջանում: Տարբեր սարիքի եւ սեռի 64 մասնակիցներ փորձեցին իրենց ուժերը: Բոլորից հաջողակ զանգվածին Կարեն Տայրադեյանն ու Անդրանիկ Նովենց-Աղաջանյանը, որոնք հաղթահարելով նախնական փուլերը, մասնակցեցին երկու մրցումների:

Չավեն Անդրեասյանը հավակնում է մեդալի

Կազմում ընթացող Ունիվերսիադայի շախմատի մրցափուլի ավարտից մեկ օր առաջ Չավեն Անդրեասյանը 6 միավորով Լի Զաոյի, Մա Զյունի, Վեսլի Սոյի, Եվգենի Ալեքսեյեւի եւ Մախիմ Մասլակովի հետ գլխավորում է աղյուսակը: 5-8-րդ տեղերում Չավենը հաղթեց Ֆեդերիկո Պերեսին, Խաչատրյանին կնքեց Լի Զաոյի, Ջիանչաո Զոյի եւ Մա Զյունի հետ: 9-րդ տեղում Չավենը սոխակներով կխաղա Վեսլի Սոյի հետ:

Որքերսը հոլանդացի Չավենը 16-րդ տեղում է: Որքերսը 5-րդ տեղում հաղթեց Մարիան Գերգեսևիկին, ապա ոչ-ոքի խաղաց Գերգի Մարգվելաչվիլու եւ Վեսլի Սոյի հետ, իսկ 8-րդ տեղում դարձրեց Մախիմ Մասլակովին:

«Արարատը» հավաք կանցկացնի Մերքիայում

Վաղը «Արարատը» կնկարի Մերքիա, որտեղ կանցկացնի նոր մրցափուլի նախադասարարության վերջին ուսումնամարզական հավաքը: Մերքիայում թիմը ստուգողական 3 հանդիպում կանցկացնի: «Արարատը» կփորձարկվեն օտարերկրացի մի քանի ֆուտբոլիստներ: Ի դեպ, օրերս «Արարատը» հեռավորում է Վանից 19-ամյա կիսապրոֆեսիոնալ Ասիլը Ջեկոբ Աղաբաբյանը, որը մեկ արժանագր է կնքել ակումբի հետ: Չի բացառվում, որ աֆրիկացի ֆուտբոլիստը «Արարատը» հետ խաղում նորամուտը նշի «Շիրակում»:

Որքերսը հոլանդացի Չավենը 16-րդ տեղում է: Որքերսը 5-րդ տեղում հաղթեց Մարիան Գերգեսևիկին, ապա ոչ-ոքի խաղաց Գերգի Մարգվելաչվիլու եւ Վեսլի Սոյի հետ, իսկ 8-րդ տեղում դարձրեց Մախիմ Մասլակովին:

Եվա մեկ աֆրիկացի «Շիրակում»

Այսօր «Շիրակը» Գյումրիում չեմպիոնների լիգայի որակավորման 2-րդ փուլի առաջին խաղում կհյուրընկալի Բելգրադի «Պարտիզանը»: «Շիրակը» իր կազմը համալրել է զանազան 19-ամյա կիսապրոֆեսիոնալ Ասիլը Ջեկոբ Աղաբաբյանը, որը մեկ արժանագր է կնքել ակումբի հետ: Չի բացառվում, որ աֆրիկացի ֆուտբոլիստը «Արարատը» հետ խաղում նորամուտը նշի «Շիրակում»:

Այսօր «Շիրակը» Գյումրիում չեմպիոնների լիգայի որակավորման 2-րդ փուլի առաջին խաղում կհյուրընկալի Բելգրադի «Պարտիզանը»: «Շիրակը» իր կազմը համալրել է զանազան 19-ամյա կիսապրոֆեսիոնալ Ասիլը Ջեկոբ Աղաբաբյանը, որը մեկ արժանագր է կնքել ակումբի հետ: Չի բացառվում, որ աֆրիկացի ֆուտբոլիստը «Արարատը» հետ խաղում նորամուտը նշի «Շիրակում»:

Տայրադեյանը կարեն Գրիգորյանի ելույթն էր

Բարսելոնում ավարտված շախմատի մրցափուլում Տայրադեյանը ներկայացրեց 3 շախմատիստներից լավագույն արդյունքը ցույց տվեց գրամայսթր Կարեն Գրիգորյանը, որը 9 հնարավորից վասակեց 6 միավոր եւ 83 մասնակիցների մեջ գրավեց 9-րդ տեղը: Ավարտական տուրում Կարենը հաղթեց Չոքրա Արիանին: Հոլանդացի Տայրադեյանը դարձրեց Մախիմ Մասլակովի հետ միավորով 2-րդ եւ 3-րդ տեղերը գրավեցին Ռեյնալդ Օրսիզը ու Մարկ Նարցիսը:

Մրցափուլի հաղթող դարձավ ռուսացի Զիրախան Կրուզը, որը վասակեց 7,5 միավոր: 7-ական միավորով 2-րդ եւ 3-րդ տեղերը գրավեցին Ռեյնալդ Օրսիզը ու Մարկ Նարցիսը:

Օգրիլիսը «Կուբանին» փրկեց դարձրեց խաղարկությունից

Ֆուտբոլի Ռուսաստանի առաջնության մեկնարկային տուրում արդյունավետ խաղով աչի ընկավ ՀՀ հավաքականի կիսապրոֆեսիոնալ Արա Օգրիլիսը, որը «Ռուբինի» հետ խաղում «Կուբանին» փրկեց դարձրեց խաղարկությունից՝ գրավելով մրցակցի դարձրեց (1-1): Նա 74-րդ րոպեին հիանալի իրացրեց տուգանային հարվածը:

Խաղից հետո Օգրիլիսը «Սուրս Էստրեմա» թղթակցին հայտնել է, որ իրենով հետաքրքրվում են ինչպես ֆրանսիական «Մոնակոն», այնպես էլ մոսկովյան, ուկրաինական եւ թուրքական ակումբները: Նա նաեւ ընդգծել է, որ Դմիտրի Սեյուկը երբեք իր գործակալը չի եղել:

Ինչու են մեզ բան վերագրում ինձ: Ես զբաղվում եմ ֆուտբոլիստի իրավական եւ սնտեսական հարցերով: Եթե Արաի իրավունքներն հետ կադրված հարցերը լուրջ ավելի հետաքրքիր են, ապա ստիպված կլինեն դիմել դատարան: Երբեք որոշեցի ինձ գործունեությունը վերաբերող հարցերում անուղի չեմ սվել»:

Նշենք, որ «Մոնակոն» 6 մլն եվրո է առաջարկում Արա Օգրիլիսի տեղափոխության դիմաց, սակայն «Կուբանին» սեփականատեր Օլեգ Մկրչյանը չի ցանկանում վաճառել ֆուտբոլիստին: Իսկ Սեյուկն էլ ղեկավարում է, որ Օգրիլիսի տուգանային հարվածի իրավունքներն մի մասն իրեն էր պահպանում:

«Բիլդն» առաջարկել է Մխիթարյանի մականունը որոշել ֆուտբոլիստին

Գերմանացի լրագրողներն ու մեկնաբանները դժվարանում են ձիւս արտասանել Մխիթարյանի ազգանունը: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները:

Խաղում կմրցի «Լյուցերն» հետ: Ի դեպ, Հեյնրիխն արդեն առաջին մամուլի ասուլիսն է սվել: «Կային մի քանի սարքերակներ, սակայն ընտրեցի «Բորուսիան»: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները:

Խաղում կմրցի «Լյուցերն» հետ: Ի դեպ, Հեյնրիխն արդեն առաջին մամուլի ասուլիսն է սվել: «Կային մի քանի սարքերակներ, սակայն ընտրեցի «Բորուսիան»: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները:

Ուսի գերմանական համահայտ «Բիլդ» հանդեսը որոշել է հարցում անցկացնել եւ Մխիթարյանին մականունը սալ: Հանդեսն առաջարկել է Միկի եւ Մյուկե սարքերակները: Ի դեպ, գերմաներեն Մյուկե նշանակում է մոծակ:

«Ալաչկերսը» ջախջախեց «Ուլիսին»

Մինչ գերմանացիները կսովորեն ձիւս արտասանել Մխիթարյանի ազգանունը, Հեյնրիխը շարունակում է իր հաջող ելույթները Գորնուկի «Բորուսիայում»: Նա Շվեյցարիայում մասնակցեց թուրքական «Բուրսասպորի» հետ կայացած ընկերական հանդիպման առաջին խաղակեսին ու դարձավ գոլային 2 փոխանցման հեղինակ: Նա ձգարիս փոխանցումներից հետո «Բորուսիայում» գոլերի հեղինակներ դարձան Լեանդրոսկին եւ Օբանյանը: Խաղը ավարտվեց «Բորուսիայի» խոսքը հաշվով հաղթանակով՝ 4-1: Այսօր «Բորուսիան» ստուգողական

Նոր մրցափուլի նախադասարարության վերջին ուսումնամարզական հավաքում ավարտվել է «Ալաչկերսի» 7-3 հաշվով հաղթանակով: «Ալաչկերսից» հասկալի աչի է ընկել Միհրան Մանասյանը՝ դառնալով հեթ-հեթիկ հեղինակ: Գոլերի հեղինակներ են դարձել նաեւ Ռազմիկ Հովհաննիսյանը, Անդրանիկ Կարապետյանը, Գարեգին Մառուսյանը եւ Նարեկ Հարությունյանը: Ուլիսիցիներից աչի են ընկել Արսալ Անդրիկյանը, Հեյնրիկ Հարությունյանը եւ Սերգեյ Մկրչյանը:

Խաղում կմրցի «Լյուցերն» հետ: Ի դեպ, Հեյնրիխն արդեն առաջին մամուլի ասուլիսն է սվել: «Կային մի քանի սարքերակներ, սակայն ընտրեցի «Բորուսիան»: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները: Ընտրելու հարց են առաջարկում «Բիլդն» լրագրողները:

